

Kirjannut: Kaisa Kauppinen, joka toimi tilaisuuden puheenjohtajana

5.11.2011

EU:n talouskriisi ja taantuma – miten tämä näkyy naisten kukkarossa?

Noin 50 naista kokoontui lokakuun 18. päivänä pohtimaan EU:n rahakriisiä ja sen vaikutuksia naisten talouteen. Seminaari oli Lapsipalatsin kauniissa Palmusalissa, mikä on jo muodostunut Eurooppanaisten perinteiseksi paikaksi. Mukana oli myös Ekonomistinainverkoston jäseniä, joista monet halusivat kuulla lisää Eurooppanaisten toiminnasta ja liittyä jäseniksi.

Alustajina oli kaksi kovan luokan naisasiantuntijaa: Ulkopoliittisen instituutin (UPI) johtaja VTT Teija Tiilikainen ja Palkansaajien tutkimuslaitoksen (PT) johtaja VTT Seija Ilmakunnas.

Teija Tiilikainen tarkasteli aihettaan Euroopan integraation ja aatehistoria kannalta myös globaalista näkökulmasta. Globaali valtajärjestys on ollut muutoksen kourissa jo parikymmentä vuotta, mutta vielä ei ole tiedossa minkälaiseen pysyvämpään olotilaan se asettuu. Uusi maailmanjärjestys rakentuu Yhdysvaltojen ja Kiinan välisen valta-akselin ympärille. Aasian ja Tyynenmeren alueesta tulee globaalin valta- ja talouspolitiikan keskeinen alue, jolloin Eurooppa uhkaa jäädä taka-alalle. Eurooppa on vähitellen heräämässä uuteen rooliinsa.

Globaali talouskriisi on jättänyt varjoonsa monta muuta kohtaa globaalipolitiikan asialistalla. Kun kriisi jossain vaiheessa hellittää, päästään arvioimaan sen heijastumista globaaleihin valtasuhteisiin. Kriisi on pakottanut EU:n etsimään uudelleen johtajuutta. Tärkeä kysymys on, edistävätkö tehdyt toimet unionin johtajuutta globaaleilla areenoilla, kun valtaa jaetaan uudelleen.

Teija Tiilikainen ei ole erityisen huolissaan EU:n poliittisen tahdon heikentymisestä. Kuitenkin jos kriisi pitkittyy, se luonnollisesti vaikuttaa päätöksentekoon ja kansalaisten luottamukseen. Toisaalta kriisiin joutuminen ei ole EU:n tai euron syytä, vaan seurausta eräiden jäsenmaiden omista päätöksistä ja taloudenpidosta. Aikatekijä tässä on ratkaiseva. Kriisin pitkittyminen koettelee apua antavien maiden sietokykyä suhteessa apua saaviin maihin.

Seija Ilmakunnas tarkasteli Euroopan talouskriisin pyörteitä ekonomistin näkökulmasta. Hänenkin mukaansa globaali talouskriisi laukaisi Euroopan velkakriisin, joskin taustalla on myös euroalueen omia ”valuvikoja”. Euroopassa eletään hitaan kasvun aikaa, johon vaikuttaa mm. väestön ikääntyminen.

Työttömyys on kasvanut eri tahtiin eri EU – maissa. Erilaiset työttömyyttä vajentavat puskurit, kuten Kurzarbeit Saksassa ja lomautukset ovat helpottaneet tilannetta. Miesten työttömyys on kasvanut enemmän kuin naisten, millä on vaikutuksensa ”naisten kukkaraan”.

Pidemmillä aikavälillä politiikkavalintojen merkitys korostuu, kun vaikutuksia tarkastellaan sukupuolten kannalta. Näitä ovat mm. julkisen talouden kiristysten laajuus ja palkkaratkaisujen muoto ja sisältö. European Trade Union Institute (ETUI) on analysoinut talouskriisin lyhyen- ja pitemmän aikavälin sukupuolivaikutuksia. Julkisen talouden kiristykset voivat pitemmällä ajalla vaikuttaa naisten asemaan, koska naiset työskentelevät paljolti julkisen sektorin hyvinvointipalvelujen tuottajina. Vaikutukset näkyvät myös palveluiden saatavuudessa ja laadussa. Työsuhteiden laadulliset erot ovat myös tärkeitä, ja naiset ovat erityisen haavoittuvia epätyypillisten työsuhteiden mahdollisen lisääntymisen vuoksi.

Toisaalta miesten kasvanut työttömyys ja työaikojen lyhennykset voivat muuttaa sukupuolten tulohankintarooleja, mikä voi vaikuttaa perheiden vastuujakoihin ja sisäiseen dynamiikkaan.

Alustusten pohjalta käytiin vilkasta keskustelua mm. liittyen siihen, kuinka eri tavoin eri EU – maissa väestö on reagoinut kriisin aiheuttamiin toimenpiteisiin. Baltian maissa ja Irlannissa kriisitietoisuus on ollut suurempaa ja maat ovat elpymässä. Tilanne on toinen Kreikassa; tälläkin hetkellä koko Eurooppa seuraa, miten Kreikassa suhtaudutaan lainapaketin hoitamiseen ja euroalueessa pysymiseen. Kreikkalainen jännitysnäytelmä jatkuu.